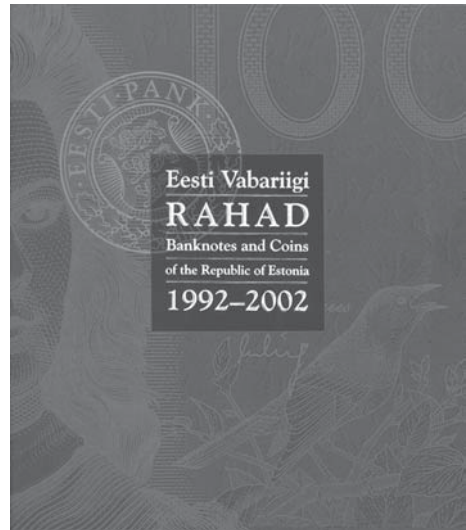

JUUBELIVÄLJAANNE VÕI TEABETRÜKIS?

Eesti Vabariigi rahad 1992–2002 Eesti Pank, Tallinn 2002

Olles ise üks neist, kes selle kõvade kaantega ja väikese albumi mõõtu raamatu valmimisel osales, ei saa ma kuidagi tulemust hindama hakata ega soovigi seda teha. Küll aga tahaksin rääkida selle väljaande eesmärgist.

Raamat sai valmis täpselt krooni 10. aastapäevaks. 1992. aasta rahareform ja oma raha taaskasutuselevõtt oli kogu Eesti ühiskonna arengu jaoks selline pöördeline moment, mida analüüsitakse ja meenutatakse mitte üksnes tähtpäeva puhul. Reformist endast ja sellele eelnenud ettevalmistustööst annab hea ülevaate 1997. aastal ilmunud kogumik “1992. aasta rahareform. Nelja mehe ettepanekust oma rahani”. Seetõttu ei pidanud me vajalikuks hakata uuesti meenutuste tasemel kordama, kuidas reform teoks sai. Soovisime astuda n-ö sammu edasi, vaadelda, mis on toimunud pärast rahareformi ja kuidas toimib Eesti rahasüsteem. Just selliste igapäevaste asjade kohta esitatakse Eesti Panga töötajale ka väga palju küsimusi.

Valdkond, mida varem eesti keeles kusagil tutvustatud polegi, on nüüdisaegse raha valmistamine. Tehnoloogiliselt ja rahade turvalisuse seisukohalt on siin riigiti nii ühis- kui erijooni. Eesti pangatähti kui pika väljatöötamis- ja valmistamisprotsessi lõpptulemust hindavad kõrgelt mitte üksnes eestlased ise. Samal ajal on ka Eesti viimaseil aastail valminud pangatähed väga erinevad neist, mis valmisid siis, kui rahareform oli alles midagi tulevikus toimuvat. Seepärast usun, et kuigi rahatähtede saamisloo kirjeldus ei ole just põnevusromaan, olnuks üksnes värvipiltidest koosnev rahakataloog liiga pealiskaudne, rohkem kollektsionääridele suunatud väljaanne ja ühtlasi jäänuks ka killuke ajalugu jäädvustamata.

Algselt oligi meil tegelikult plaan teha ettepanek ajaloolasele Ivar Leimusele, et ta kirjutaks järje 1993. aastal ilmunud raamatule “Eesti Vabariigi rahad 1918–1992”. Ent vestlus temaga

ja asja lähem uurimine veenis meid, et seda ajalugu, mida varasema raamatu järjes kirja tuleks panna, väljaspool keskpanga sisuliselt ei tunti. Ka ei ole mujal sularaha emissiooni statistikat ega ole keegi mujal kursis ka Eesti rahatähtede ja müntide valmimisega. Seepärast on "Eesti Vabariigi rahad 1992–2002" I. Leimuse ülevaatlükust raamatust veidi erinev, pisut spetsiifilisem.

Samuti otsustasime avaldada praktiliselt kogu teksti ka inglise keeles, sest praegu, mil vähemalt Euroopas on tendents rahvusvaluutade arvu vähenemise suunas, võiks raamat Eesti rahadestki olla mujal maailmas hinnatud suveniiriks väikesest Läänemere-äärsest riigist.

Mõnikord on küsitud, kas me soovisime selle raamatuga oma raha perioodile joone alla tõmmata, eeldades, et meiegi rahakotis on umbes viie aasta pärast ühise euro. Vastus on ei. Ehkki praegu on kataloogis ära toodud kõik Eestis kümne aasta vältel käibele lastud rahad, tuleb neid tõenäoliselt veel. Pole usutav, et igapäevavajadusteks ei ole enam tarvis isegi käibemüntide vermid. Aga kas neid kokku nii palju koguneb, et kunagi tuleb tänavu ilmunud raamat ümbertöötatud kujul uuesti trükkida, seda näitab aeg.

Ants Kaasik